

ג' באייר תשע"ו, 11.5.2016

גיליון מס' 508

פרשת אמור, ערב יום העצמאות

"מקימים שם" – לחיות כ"חוליה בשרשרת"

מאת אמיתי פורת, כפר עציון

פרשת השבוע מתמודדת בראשיתה עם חזיון המוות בכללו, ע"י האיסור המיוחד לכהנים להיטמא למתים כי אם לקרוביהם, והכהן הגדול אף לא לקרוביו "ומן המקדש לא יצא" (ויקרא כא, יב) - מקדושתו לא יצא. בעיונו לפרשה כתב אבי ז"ל כך: הביטוי המקראי הייחודי "וַיִּמַת וַיֵּאָסֶף אֶל עַמּוּי" (בראשית כה, ז), מעיד כי אין לראות את תחילתם וסופם של חיי האדם כמנותקים מחיי הנצח, שכן אין הוא אלא חוליה בשרשרת הדורות היונקת מאבותיו ונמשכת בזרעו אחריו. על כן אין הנשמה הפרטית אובדת, ולאחר מיתתה נאספת היא אל עמה. לקראת "יום הזיכרון", ראיתי לנכון לשתף את אנשי הקיבוץ הדתי במחשבות בנושא הזיכרון ומשמעותו דווקא עבורנו החיים.

המקרא תופס את הדרך העיקרית להנצחת ההולכים כהמשכיות באמצעות הקמת זרע- בנים ובנות, "זכר" או "שם". : הכתוב אומר: "וַנִּתְּנֵי לָהֶם בְּבִיטֵי וּבְחֹמֹתַי יָד וְשֵׁם טוֹב מִבְּנֵי וּמִבְּנוֹת: שֵׁם עוֹלָם אֲתֵן לוֹ אֲשֶׁר לֹא יִפָּרֵת" (ישעיה נ"ו). פסוק זה נאמר על ה"סריסים", הנוכרים ההולכים בדרך ה', ולכן אף שאין להם בנים ובנות, מבטיח להם הנביא בשם ה' - "שם עולם... אֲשֶׁר לֹא יִפָּרֵת" (ישעיהו נו, ה). מכאן עולה כי הדרך העיקרית הפשוטה להקמת "שם" (=זכר, שארית) היא באמצעות בנים ובנות. וכך מבקש בועז באמצעות הכמו-יבום המיוחד "לְהִקִּים שֵׁם-הַמֵּת (מחלו) עַל-נַחְלָתוֹ וְלֹא יִפָּרֵת שֵׁם הַמֵּת מֵעַם אֲחִיו וּמִשְׁעַר מְקוֹמוֹ" (רות ד'), שכן זרע המת המוקם (עם רות) על נחלתו (שדהו הנגאל), הוא המשך חייו-זכרו-נצחו. "השם" שלו. רעיון פשוט זה מיושם לכאורה בימינו באמצעות העברת השם הפרטי מדור לדור. אך ה"שם" המקראי הוא כאמור יותר מכך. הוא חיבור למשהו ממהותו החיה של האדם.

ערב יום הזיכרון תשס"ז בשנת ה-40 לשיבה לכפר עציון, כתב שייע אלטמן בעיתון החשוב "הד הכפר": "אני משוכנע שאין לי היום אלא לראות עצמי כחוליה אחת בשרשרת ארוכה ולדאוג ככל יכולתי, לשמר ולחזק את אותה החוליה ולהיות ראוי להם, לאותם שהיו לפני ולאותם שבאו ובעז"ה עוד יבואו אחרי..." (הד 899).

הדימוי של "חוליה בשרשרת", יכול להוות עבורנו מודל משמעותי לאופן החיים שלנו וחיבורם לסובב אותנו, מכמה בחינות. ההבנה כי אנו חלק מתמונה גדולה, חוליה בשרשרת הדורות המחברת בין עבר, הווה ועתיד, או חוליה בשרשרת אנושית-חברתית של אותו הדור ("רקמה אנושית אחת חיה") - הבנה כזו, עשויה להעניק לנו תחושת חשיבות מצד אחד, וגם מכיוון אחר - פרופורציה ומידה. **חשיבות** - שכן אין אנו בודדים בחיינו ובמותנו. אנו שייכים למהלך דורות אדיר היוצר שרשרת מיוחדת, שרק פרספקטיבה מעניקה לה את המראה המיוחד המהותי של תכשיט - "עדי". **משמעות** - שכן יש לנו אחריות עליונה לחזק את החוליה שלנו כמיטב יכולתנו, שהרי גם בה תלוי חוסנה של השרשרת, ואם תינתק חלילה, ייתכן כי ידרשו מאמצים גדולים ואף משברים קשים לחיבורה מחדש. **מידה** - שכן לבסוף אנו "רק" חוליה בשרשרת גדולה ואין לנו להתגאות על חוליות אחרות, וודאי לא על מי שאותו נבראנו לקשט ולפאר. ועוד. בנוהג שבעולם, אדם מסתכל על האישיות הפרטית שלו כסגורה בפרטיותה - מעין "עיגול" סגור המקיים יחסים עם

"עיגולים" לצידו. דימוי החוליה בשרשרת מאפשר הסתכלות קצת אחרת יותר "פתוחה" על האישיות שלנו. חוליה צריכה להיפתח מצידה כדי להתחבר לחוליות האחרות. החללים הפתוחים מעניקים לחוליה (וממנה לשרשרת), את מהותה ויופייה.

אני כבן הדור השלישי והרביעי לתקומת ישראל, הנני כחוליה בשרשרת ארוכה. דור הסבים והסבתות שלנו נזקק לכוחות אדירים בהקמת המדינה, בהקמת התיישבות וקיבוצי התנועה. דור ההורים שלי נזקק לאתגר מיוחד במינו כדי שלא תינתק השלשלת של התיישבות בכפר עציון. בפנינו עומדים אתגרים אחרים מורכבים אחרת, והם מצריכים הרבה חכמה, רצון וסייעתא דשמיא. חוזק השרשרת כחוזקה של החוליה החלשה ביותר. לכן עומד בפנינו האתגר של חיזוק החוליה שלנו. כדי לקיים שרשרת, החוליה שלנו צריכה להתחבר לזו שלפניה ולזו שאחריה, ולחבר תמיד קשה הרבה יותר מלנתק ולהפריד. בחיבורים צריך להשקיע הרבה תבונה, מאמץ ותשומת לב, צריך להיפתח למה שלפנינו, למה שלאחרינו ולא לשכוח גם את הכאן והעכשיו. והשרשרת ככלות הכל – למה נועדה ולמי היא נושאת את נפשה? השרשרת נוצרה להיות קישוט – "עדי" הקשור על צווארה של ציון - ארץ ישראל: "שְׂאֵי-סִבִּיב עֵינֶיךָ וּרְאֵי כָּל־מַצְבָּאוֹ בָּאוֹ לָךְ; חֵי אֲנִי נְאֻם-ה' כִּי כָּל־מַצְבְּאֵי תִלְבָּשֵׁי וּתְקַשְׂרִים כַּפְּלָה" (ישעיה מ"ט). העדי על צווארה של ציון, בנוי מהבנים הנקבצים ובאים.

אנו החיים בשרשרת אחת עם הנאספים על עמם, מיועדים להיות תכשיט = "ענק" (בלשון המקרא) המושך את לב מלכו של עולם: " לַבְּתָנִי אַחֲתִי כְּלָה; לַבְּתָנִי בֵּאֵחָד (בְּאַחַת) מְעִינָה, בְּאַחַד עֲנָק מְצֻרֵינֶיךָ" (שיר השירים ד'). הקב"ה וציון יודעים כי כל חוליה משמעותית לתכשיט השלם.

ואם נשאל – להיות חוליה בשרשרת – יפה וטוב, אך מה לזה וליום הזיכרון? נראה כי הזיכרון והקמת ה"שם" – הם הסדנה לבניית שרשראות יצירת קישוטים - פעולת החיבור בין החוליות. אין סדנא כואבת צורבת כפעילות יצירה זו, ואין עוד קישוטים ועדיים נפלאים ומיוחדים כמו אלו הנוצרים מתוך סדנת יצירה זו. יום הזיכרון, כמוהו כיצירת תכשיט מיוחד במינו-מלבושי הכהן הגדול: "וְנִשְׂא... אֶת-שְׂמוֹת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל ... עַל-לְבוֹ בָּבֹאוֹ אֶל-הַקֹּדֶשׁ לְזָכְרוֹן לַפְּנֵי-ה' תָּמִיד" (שמות כ"ח). יהי רצון שנזכה להיות חוליה ראויה בשרשרת, להתחבר כראוי לחוליות האחרות, ולהיות חלק מהעדי שעונדת ציון על צווארה ומושך את ליבו של אל-חי.

אמיתי פורת, בן וחבר כפר עציון. מזכ"ל הקיבוץ הדתי.

דף פרשת שבוע של הקיבוץ הדתי באתר הקיבוץ הדתי: www.kdati.org.il/parashat/hashavua.htm
כדי לקבל את הדף כל שבוע בדואר אלקטרוני, יש לשלוח הודעה אל: webmaster@kdati.org.il
ולרשום subscribe בשורת הנושא. כדי להפסיק, יש לכתוב unsubscribe בשורת הנושא.
תגובות למאמרים וכן הצעות לכתוב מאמרים, יש לשלוח אל: amudim@kdati.org.il
אתר האינטרנט של הקיבוץ הדתי: www.kdati.org.il